

Lubuskie
Warte zachodu

Ocena realizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych w województwie lubuskim

Zielona Góra, 14 czerwca 2016 r.

KRAJOWY PROGRAM OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH (KPOŚK)

Wdraża postanowienia dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych

Dokument ten ma na celu koordynację działań gmin i przedsiębiorstw wodociągowo – kanalizacyjnych w zakresie **budowy, rozbudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz systemów kanalizacji sanitarnej**

Cel: Ochrona środowiska wodnego przed niekorzystnymi skutkami zrzutu ścieków komunalnych

---

Art. 43 ust. 1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne
(Dz. U. z 2015 r., poz. 469 ze zmianami)

Aglomeracje o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2000 powinny być wyposażone w systemy kanalizacji zbiorczej dla ścieków komunalnych, zgodnie z ustaleniami krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych.

- ❖ **aglomeracja** – oznacza teren, na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu tych ścieków (art. 43 ust. 2 ustawy Prawo wodne),
- ❖ **równoważna liczba mieszkańców** – należy przez to rozumieć ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego biochemicznego zapotrzebowania na tlen (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 43 ust. 2 ustawy Prawo wodne),

❖ **rzeczywista równoważna liczba mieszkańców RLM_{rz}** – obliczona na podstawie sumy: liczby mieszkańców aglomeracji, wartości RLM pochodzącej od osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji oraz wartości RLM pochodzącej z przemysłu występującego na obszarze aglomeracji.

RLM_{rz} aglomeracji uwzględnia:

- stałych mieszkańców uwzględniając możliwości podłączeń w ramach istniejącej aglomeracji (1 mieszkanie = 1 RLM),
- miejsca noclegowe (1 zarejestrowane miejsce noclegowe na terenie aglomeracji = 1 RLM),
- ścieki przemysłowe, odprowadzane do systemu zbierania lub oczyszczalni ścieków komunalnych.

Sposób wyliczenia RLM aglomeracji został ujednolicony i powinien zostać wyliczony dla wszystkich aglomeracji według sposobu wskazanego powyżej (tzn. RLM_{rz})

W celu spełnienia wymagań dyrektywy 91/271/EWG należy tak zaplanować i zrealizować inwestycje, aby możliwe było **łącznie** spełnienie poniższych warunków:

I. Wydajności oczyszczalni – dostosowanej do usuwania 100 % ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji;

II. Standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnie
- zastosowanie odpowiednich technologii oczyszczania ścieków gwarantujących osiągnięcie wymaganych standardów oczyszczania ścieków, w tym podwyższone usuwanie biogenów w aglomeracjach **powyżej 10 000 RLM**;

III. Wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych – umożliwiającej spełnienie blisko 100% poziomu obsługi.

Ocena stanu realizacji inwestycji ujętych w KPOŚK

sporządzona na podstawie danych zawartych w sprawozdaniach z realizacji KPOŚK za 2015 rok.

Aktualnie w obszarze województwa lubuskiego funkcjonuje **57 aglomeracji**, w tym:

- **42 aglomeracje zostały wyznaczone na nowo w drodze uchwały Sejmiku Województwa Lubuskiego** (zostały zweryfikowane przy uwzględnieniu wartości rzeczywistej RLM),
  - **15 aglomeracji zostało utworzonych w drodze rozporządzenia Wojewody Lubuskiego**, tj. Żagań, Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Kożuchów, Boczów, Trzebiechów, Babimost, Bytom Odrzański, Szlichtyngowa, Słońsk, Dobiegniew, Górzycy, Łagów, Lubrzy i Wędrzyn – gminy te powinny w szczególności zweryfikować aglomeracje m.in. pod kątem zgodności rzeczywistej RLM, a RLM określonej w rozporządzeniu ustanawiającym aglomeracje.
-

Według stanu na koniec 2015 roku:

- z 57 aglomeracji w województwie lubuskim, wyposażonych w 59 oczyszczalni ścieków:
    - **w 2 aglomeracjach nie były dotrzymywane parametry jakościowe oczyszczanych ścieków komunalnych w istniejących oczyszczalniach ścieków komunalnych** (aglomeracje: *Nowogród Bobrzański, Torzym* w grupie $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM),
    - **w 54 aglomeracjach dotrzymywane były parametry jakościowe oczyszczanych ścieków w istniejących oczyszczalniach ścieków komunalnych**, tzn. spełnione były wymogi określone w rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 1800).
-

- **w 1 aglomeracji brak gminnej oczyszczalni ścieków komunalnych** (aglomeracja *Szczaniec* nieujęta w KPOŚK, w grupie $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM posiada końcowy punkt zrzutu ścieków komunalnych do aglomeracji *Świebodzin*).
- **w 4 aglomeracjach wymagane jest dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2**
  - stosowanie podwyższonego usuwania biogenów na wszystkich oczyszczalniach ścieków w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM (aglomeracje: *Drezdenko, Sulęcín, Skwierzyna, Rzepin* - potrzeba zweryfikowana zgodnie z AKPOŚK2015).

Zgodnie z AKPOŚK2015 dodatkowo aglomeracja *Łęknica* (w grupie $\geq 2\ 000$ RLM $< 10\ 000$ RLM) wykazała w planowanych inwestycjach dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2.

W aglomeracjach ujętych w KPOŚK w terminie do końca 2015 r. powinien zostać osiągnięty **blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi** (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego):

- 98% dla aglomeracji o RLM $\geq$ 100 000
- 95% dla aglomeracji o RLM $<$ 100 000

Pozostała ludność aglomeracji nieobsługiwana przez zbiorcze systemy kanalizacyjne będzie korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska.

Realizacja KPOŚK – województwo lubuskie

% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej w podziale na grupy aglomeracji

% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej [% RLM]	≥100 000	≥15 000 <100 000	≥10 000 <15 000	≥2 000 <10 000
98% - 100%	Zielona Góra	Gubin, Świebodzin, Kostrzyn nad Odrą, Międzyrzecz, Słubice,	Strzelce Krajeńskie, Sulęcín, Zbąszynek,	Kargowa, Pszczew, Łęknica, Babimost, Szlichtyngowa, Górzycy, Krzeszyce, Niegosławice, Trzciel, Lubrza, Skąpe, Łagów
95% - 97,9%	-	Żary, Żagań, Nowa Sól, Sulechów, Lubsko, Wschowa	-	Iłowa, Rzepin, Boczów, Lubniewice, Małomice, Ośno Lubuskie, Bytom Odrzański, Cybinka, Świdnica

% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej w podziale na grupy aglomeracji

% RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej [% RLM]	≥100 000	≥15 000 <100 000	≥10 000 <15 000	≥2 000 <10 000
75% - 94,9%	Gorzów Wlkp. (85,6%)	Witnica (89,3%) Krosno Odrzańskie (89,2%) Szprotawa (79,6%)	Skwierzyna (93,5%) Drezdenko (93,1%)	Torzym (94,2%) Czerwieńsk (93,9%) Nowe Miasteczko (89,6%) Nowogród Bobrzański (87,9%) Przytoczna (85,8) Wędrzyn (81,4%) Słońsk (79,2%)
55% - 74,9%	-	Sława (70,1%)	Kożuchów (72,5%)	Trzebiechów (74,6%) Dobiegiew (73,8%)
35% - 54,9%	-	-	-	Jasień (53,9%) Gozdnica (51,2%) Stare Kurowo (35,4%)

Aktualizacja Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2015 – AKPOŚK2015

W dniu 21 kwietnia 2016 r. Rada Ministrów przyjęła Aktualizację Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych 2015 - IVAKPOŚK

AKPOŚK2015 zawiera wykaz aglomeracji oraz planowanych inwestycji w zakresie ich wyposażenia w systemy kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalnie ścieków do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz w latach 2016 – 2021 (według stanu na dzień 28 lutego 2015 r.).

Wykaz inwestycji planowanych po 2015 r. wynika z dalszych niezbędnych potrzeb zgłaszanych przez samorządy w celu zakończenia inwestycji i wypełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG, uwzględniając jednocześnie nową perspektywę finansową 2014-2020.

AKPOŚK2015 zawiera **54 aglomeracje** z terenu województwa lubuskiego, wyposażone w 56 oczyszczalni ścieków komunalnych, według przedziałów RLM:

Wielkość aglomeracji według przedziałów RLM	Liczba aglomeracji	Liczba oczyszczalni
$\geq 10\ 000$	21	23
$\geq 2\ 000 < 10\ 000$	33	33
Razem	54	56

Rozbieżność pomiędzy liczbą istniejących aglomeracji, a liczbą aglomeracji ujętych w AKPOŚK2015 wynika z faktu, iż 4 aglomeracje nie zostały ujęte w AKPOŚK2015:

- **Żagań** (brak ankiety na potrzeby Master Planu i IV aktualizacji KPOŚK),
- **Łagów** (ankieta na potrzeby Master Planu i IV aktualizacji KPOŚK przesłana po terminie),
- **Wschowa** (brak planowanych inwestycji w ramach KPOŚK),
- **Szczaniec** (aglomeracja wyznaczona uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego 7 września 2015 r.),

oraz uwzględnienia w dokumencie AKPOŚK2015 aglomeracji **Tuplice** zlikwidowanej uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego 7 września 2015 r.

Inwestycje zaplanowane na lata 2016-2021

I. Zaplanowane inwestycje w zakresie wyposażenia aglomeracji w oczyszczalnię ścieków i zapewnienie odpowiednich standardów oczyszczania ścieków dla aglomeracji z grupy $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM

BN – budowa nowej oczyszczalni ścieków – aglomeracja *Kargowa*,

M – modernizacja oczyszczalni ścieków – aglomeracja *Bytom Odrzański*,

RM – rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
–aglomeracje: *Nowogród Bobrzański, Boczów, Torzym, Lubniewice, Trzebiechów, Ośno Lubuskie (dodatkowo likwidacja jednej z dwóch oczyszczalni), Dobiegniew, Jasień, Świdnica*,

MO – modernizacja tylko części osadowej oczyszczalni
– aglomeracje: *Nowe Miasteczko, Rzepin, Stare Kurowo, Wędrzyn*.

dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM:

BN – budowa nowej oczyszczalni ścieków – aglomeracja ***Międzyrzecz***,

M – modernizacja oczyszczalni ścieków – aglomeracja ***Zbąszynek***,

R – rozbudowa oczyszczalni ścieków – aglomeracja ***Słubice***,

RM – rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków
– aglomeracje: ***Sulechów, Lubsko, Sława***,

MO – modernizacja tylko części osadowej oczyszczalni
– aglomeracje: ***Gorzów Wlkp., Zielona Góra, Nowa Sól, Kostrzyn nad Odrą***.

Dodatkowo dostosowanie oczyszczalni do art. 5.2 (inwestycje związane z koniecznością podwyższenia redukcji związków biogenych na oczyszczalniach w aglomeracjach powyżej 10 000 RLM) – wymagają oczyszczalnie ścieków w aglomeracjach:

Drezdenko, Sulęcín, Skwierzyna, Rzepin.

Zakres finansowy inwestycji zaplanowanych przez aglomeracje i zgłoszonych do AKPOŚK2015 po 2015 roku:

na oczyszczalnie ścieków wraz z przeróbką osadu i jego zagospodarowaniem – 236,0 mln zł, w tym:

- dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM – 103,9 mln zł,
- dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM – 132,1 mln zł.

II. Zaplanowane inwestycje w zakresie wyposażenia w sieć kanalizacyjną przedstawione przez aglomeracje i ujęte w AKPOŚK2015 dotyczą:

- ❑ **budowy sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 294,7 km, w tym:**
    - dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM - 133,6 km,
    - dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM - 161,1 km,

  - ❑ **modernizacji sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 76,3 km, w tym:**
    - dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM – 1,2 km,
    - dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM – 75,1 km.
-

Zakres finansowy powyższych inwestycji:

na budowę sieci kanalizacyjnych łącznie 330,5 mln zł, w tym:

- dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM – 223,7 mln zł,
- dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM – 106,8 mln zł,

na modernizację sieci kanalizacyjnych łącznie 84,6 mln zł, w tym:

- dla aglomeracji $\geq 2\ 000$ RLM i $< 10\ 000$ RLM – 1,1 mln zł,
  - dla aglomeracji powyżej 10 000 RLM – 83,5 mln zł.
-

**Mapa drogowa dla aglomeracji ubiegających się o ujęcie
w V aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków
komunalnych**

Harmonogram prac:

marzec 2016 r. – udostępnienie zatwierdzonej przez Kierownictwo Resortu „mapy drogowej” m.in. na stronie internetowej KZGW oraz Ministerstwa Środowiska.

22 kwietnia 2016 roku gminy w obszarze województwa lubuskiego zostały poinformowane o planowanej piątej już aktualizacji KPOŚK oraz zasadach uwzględniania w niej aglomeracji,

---

marzec – wrzesień 2016 r. – wyznaczanie i weryfikacja aglomeracji m.in. pod kątem zgodności RLM rzeczywistej (RLMrz), a RLM w akcie prawa miejscowego (prawidłowe ustanawianie przebiegu granic aglomeracji, w tym wielkości RLM aglomeracji, ma kluczowy wpływ na właściwe ich wyposażenie w kanalizację i oczyszczalnie ścieków, zapewniając spełnienie wymagań dyrektywy 91/271/EWG),

1 września 2016 r. – przekazanie ankiety do samorządów za pośrednictwem urzędów marszałkowskich oraz udostępnienie na stronie internetowej KZGW, (ankieta zostanie uzgodniona z DZW MŚ, DFE MŚ oraz NFOŚiGW),

1 październik - 21 październik 2016 r. – wysłanie ankiety przez samorzady do urzędów marszałkowskich,

---

24 październik – 21 listopad 2016 r. – weryfikacja ankiet przez urzędy marszałkowskie oraz stworzenie zbiorczej tabeli uwzględniającej wszystkie ankiety z danego województwa,

21 listopad 2016 r. – przesłanie zbiorczej tabeli ankiet z poszczególnych województw do KZGW,

22 listopad – 30 grudzień 2016 r. – weryfikacja i przygotowanie wstępnej bazy danych aktualizacji KPOŚK (Przekazanie ankiet do NFOŚiGW, WFOSiGW oraz DFE w celu weryfikacji ankiet pod kątem zgodności z projektami oraz dostępnością środków. Przekazywanie na bieżąco zweryfikowanych i uzupełnionych danych do KZGW),

---

styczeń – luty 2017 r. – tworzenie końcowej bazy danych na potrzeby V AKPOŚK, przygotowanie części opisowej i zestawień zbiorczych,

marzec 2017 r. – przekazanie projektu na kierownictwo resortu.

Założenia i warunki ujęcia aglomeracji w piątej AKPOŚK:

- posiadanie obowiązującego aktu prawa miejscowego wyznaczającego aglomerację podjętego do dnia **30 września 2016 r.** (ostateczny termin podjęcia uchwały),
- akt prawa miejscowego będzie musiał zagwarantować zgodność z RLMrz wyliczonym wg. metodyki opisanej w IVAKPOŚK. Maksymalne odstępstwo pomiędzy RLM w rozporządzeniu/uchwale, a RLMrz nie może przekroczyć 5%,

- przekazanie w terminie uzupełnionej ankiety aktualizacyjnej za pośrednictwem właściwego urzędu marszałkowskiego. Nie będą uwzględniane aglomeracje, które przekażą ankiety z pominięciem urzędu marszałkowskiego lub przęślą ankiety po terminie,
- nie zostaną uwzględnione aglomeracje z RLMrz mniejszym od 2 000.

Zakres ankiety aktualizacyjnej:

- dane muszą dotyczyć obszaru aglomeracji zgodnej z obowiązującym rozporządzeniem/uchwałą,
  - informacja powinna przedstawiać stan aglomeracji na dzień **30.09.2016 r.**,
  - informacja o inwestycjach planowanych do realizacji musi przedstawiać działania przewidziane od **1.10.2016 r.**
-

Aglomeracje wyznacza, w drodze uchwały, sejmik województwa (art. 43 ust. 2a ustawy Prawo wodne).

Wyznaczenie aglomeracji następuje po uzgodnieniu przez marszałka województwa z właściwym dyrektorem regionalnego zarządu gospodarki wodnej, a w zakresie obszarów objętych przynajmniej jedną formą ochrony przyrody - z właściwym regionalnym dyrektorem ochrony środowiska, oraz po zasięgnięciu opinii zainteresowanych gmin, według trybu postępowania określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 22 lipca 2014 roku *w sprawie sposobu wyznaczania obszaru i granic aglomeracji* (Dz. U. poz. 995).

Przy wyznaczaniu obszaru aglomeracji bierze się pod uwagę, że:

- realizacja sieci kanalizacyjnej na obszarze aglomeracji z doprowadzeniem do oczyszczalni ścieków albo końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych powinna być uzasadniona finansowo i technicznie, przy czym wskaźnik koncentracji nie może być mniejszy niż 120 mieszkańców na 1 km sieci kanalizacyjnej (poza wyjątkami określonymi w ww. rozporządzeniu).

wskaźnik koncentracji – rozumie się przez to stosunek przewidywanej do obsługi przez **planowaną do budowy sieć kanalizacyjną** liczby mieszkańców aglomeracji do długości tej sieci, doprowadzającej ścieki do oczyszczalni ścieków albo do końcowego punktu zrzutu ścieków komunalnych.

Metodyka wyznaczania aglomeracji

Biorąc powyższe pod uwagę, **wskaźnik ten powinien być wyliczany tylko w przypadku, gdy na terenie aglomeracji planowana jest do wybudowania sieć kanalizacyjna.**

Należy również pamiętać, że wylicza się go sumarycznie dla wszystkich miast i/lub miejscowości (wchodzących w skład aglomeracji), w obrębie których planuje się wykonanie inwestycji.

Nie ma możliwości włączenia w granice aglomeracji miejscowości dla których nie został osiągnięty wymagany wskaźnik koncentracji.

Lubuskie
Warte zachodu

Dziękuję za uwagę

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego
Departament Rolnictwa, Środowiska i Rozwoju Wsi